

Sedernas förfall

Andra vindar blåser i dagens Rom, jämfört med forna tiders orgier och gladiatorspel. Från och med i lördags är det förbjudet att äta, dricka, skrika eller för den delen sova inom synhåll

från monumenten. Det är den nye konservative borgmästaren i den eviga staden, Gianni Alemanno, som har ledsnat på hur grisigt det ofta är vid turistattraktionerna. Roms polismyndighet har

fått 5,6 miljoner kronor i extra anslag för att stävja oskicket och för den som ertappas med en olaglig picknick på Forum Romanum väntar böter på knappt 500 kronor.

TT-AFP

Ny process?

Döljer sig männe okända verk av författaren Franz Kafka i en sunkig lägenhet i Tel Aviv? Det hoppas litteraturforskare som nu följer genomgången av bostaden som tillhörde den 101 år gamla Esther Hoffe som dog förra året. Hon var sekreterare till Kafkas vän

och biograf, Max Brod, som flydde till Israel undan nazisterna med en väska full med manuskript av Kafkas penna. Det var också Brod som trotsade sin väns sista önskan: att bränna alltihop. Hoffe lät aldrig forskare ta del av materialet, men sålde på 1980-talet

Kafkas manus till klassikern Processen. Det finns dock oro för de eventuella manuskriptens kondition, då lägenheten vid Hoffes frånfalle sades vara svårt illaluktande och full av katter och hundar. Kafka själv avled i tuberkulos 1924.

TT-REUTERS

Att dela Guds hållning mot djävulskap

År 1951 gick Jean-Paul Sartre och Albert Camus skilda vägar. Anledningen var att Camus givit ut Människans revolt och där tecknat den teoretiska bakgrunden till romanen Pesten, utkommen 1947. Medan Sartre i kommunismen sett ett hopp för mänskligheten, tog Camus avstånd från totalitära lösningar.

Människans revolt föds ur längtan efter godhet och frid, inte nödvändigtvis millimeterrättvisa. Kampen gäller det sant mänskliga, som inget politiskt tvång kan ge oss. Den yttre historien har inget givet mål. Det finns i denna världens väg inget generellt svar på alla problem, utan individen måste finna sin smala väg – och gå den.

Pesten är en allegorisk berättelse om tyskarnas ockupation av Frankrike under andra världskriget. Men romanen handlar också om den kamp mot ondskan vi måste föra i vårt eget liv. Temat är människans hållning mot djävulskapet. Vad som under krigen lätt kunde igenkännas som "tysk ideologi" är mentaliteten bakom många omänskliga program för att göra världen bättre. Camus tar upp Hegel, Marx och Hitler, tre tyskar som alla ville skönja ett framtida samhälle på rationell grund som mänsklighetens slutmål. Det är revolutionärens väg; att säga nej till det ofullkomliga mänskliga samhället, för att med ideal som mall bygga upp något i verkligheten ouppnåeligt.

FOTO: SCANPIX

Albert Camus fick Nobelpriset i litteratur 1957.

Det är en väg med nejsägandet som drivkraft. Det finns ett patos för perfektion, en "rättvis" sak anses stor nog att legitimera våld och död.

Icke så revoltens väg, som ligger nära vad som i vår tid kallas aktivism. Camus', rebell engagerar sig för en verklighet som finns men inte syns. Det gäller inte

något framtida utopiskt samhälle utan en medmänsklighet som är möjlig här och nu. Drivkraften är en känsla för livets helighet och människans omätliga värde. Motståndare blir då inte samhällsklasser eller orättvisa förhållanden, utan varje elände som drabbar oss människor, ondskan själv.

Camus var uppvuxen i

Algeriet. Runt Medelhavet är det en självklar insikt att livet växlar och eländet i någon form alltid drabbar mänskligheten. Det gäller att hålla ihop. Läkaren Rieux i Pesten uttrycker denna insikt. Han godtar att sjukdomar härjar och människor lider, att det finns gott om små själar som drar fördel av ondskan samtidigt som några få osjälviskt kämpar mot djävulen utan att få någon belöning. Den store läkaren konstaterar och godtar:

Revolutionärerna drog i fält och tog ut sin vrede på människor, sina bröder och systrar, i en strid för egna intressen. Revoltören tar ställning för något han håller heligt. Om kampen ter sig utsiktslös, ser han ändå värdet i den. Att utkämpa inte de krig som kan vinnas, utan de som måste föras för mänsklighetens skull, ger livet ett stråk av mystik. Himlen kommer närmare. Rieux behöver inte fälla någon dom över Rambert, som åberopar sin särställning för att kunna fly ur belägringen.

Att ge sig hän åt det goda har ett egenvärde. Människorna i Pesten visar hur olika livets villkor kan gestalta sig. Att sukta efter yttre belöningar röjer moralisk omognad. Men se på den märkliga Grand, som lever i sin lilla värld, med sin förloerade ungdomskärlek och drömda amazon som skulle göra hans liv storslaget. Vad är det hos denne inbilskt drömmare som låter honom överleva pesten?

Och om det hade varit bättre att kompromissa skulle ju Paneloux ha klarat sig. Men han dukar under för en ökänd variant av sjukdomen. Cottard, slutligen, klarar sig ur pesten men kommer på kant med hela civilisationen. Han visar oss utanförskapet som en personlig chans. Före pesten var han en utstött utan tillgång till det goda livet. När så andras liv lades i spillror blev han deras jämlike.

"Guds rike finns mitt ibland oss. Den yttre historien har inget slutmål som rentvår och rättfärdigar vägen dit."

Camus förklarar i *Människans revolt* den moraliska protestens natur. Den innebär ett radikalt nej till det onda, framfört ur ett genuint mänskligt ja. Som han i Myten om Sisyfos förkastat självmordet tar han nu avstånd från våldet och reflexen att fly. Motståndaren är ingen fiende av kött och blod utan det onda vi med all vår beslutsamhet inte kan utrota, en jordisk arvsynd, i livet inbyggd förgängelse och hasard.

Att Sartre blev kommunist såg Camus som naivt. Historien är inte så enkel

att gott och ont alltid bekänner färg. Tredje rikets och Sovjetsutveckling visar hur blind vetenskapen är och att vägen till helvetet kan vara stenlagd av de bästa föresatser. Framtidslandet alla trodde på sviker sin utopi och godtroget serietillverkas bojer för ett nytt förtryck. Camus', attityd är samma som Karl Poppers i *Det öppna samhället och dess fiender*. Sartre gick i såväl stamtänkandets som historismens fällor.

Historism är uppfattningen att framtiden tillhör en given grupp eller teori. I dag vet vi att den hittills värsta historismen fördes fram av Darwin och evolutionisterna. Ständigt hör vi de högljudda kraven från vår tids rumsrena egon, att makt är rätt och att den starke måste få förfoga över den svages liv. Men livet tillhör ingalunda bara de starka, de segrare som skriver vår blodiga historia. Egenintresset, makten att begära och sätta sig främst, är inte det goda. Tvånget att försaka, tjänandet, rymmer en större visdom. Guds rike finns mitt ibland oss. Den yttre historien har inget slutmål som rentvår och rättfärdigar vägen dit.

Rieux kommer inte med något nytt och lätt evangelium. Det är samma bud som väglett profeterna före honom och som måste höras på nytt i varje tid. Det är samvetets envisa röst.

Albert Camus fick Nobelpriset i litteratur 1957.

ANDERS BYLANDER

Betydelsefull bok om vikten av den kristna familjen

Våren 1962 fattade Gianna Molla, italiensk trebarnsmor och läkare ett livsavgörande beslut.

När det blev känt chockades inte bara familj, släkt

>> LITTERATUR
Författare Jean Olwen Maynard
Titel Gianna Molla
Förlag Catholica AB

och vänner utan många som fick höra talas om det. Beslutet mötte både beundran och kritik. Gianna väntade sitt fjärde barn då en tumör på livmodern upptäcktes. För att skydda barnet valde hon att vänta med operation. Hon visste vad det kunde betyda och värdade därför till maken: "Om du måste välja mellan mig och barnet. Välj barnet." En vecka efter barnets födelse avled Gianna Molla.

Vad ligger bakom ett sådant beslut? Att en kvinna vill ge sitt liv för sitt barn känns teoretiskt riktigt för nästan alla mödrar. Men i praktiken är det, särskilt i vår tid, kanske inte alldeles självklart, särskilt om det är fråga om ett ännu icke fött barn, ett foster.

I en liten bok från Catholica tecknas omsorgsfullt bakgrunden till Gianna Mollas modiga och kärleksfulla beslut. Det är en vacker skildring av katolskt familjeliv i flera generationer under 1900-talet. Det framgår tydligt vilken styrka som finns i en familj med praktiserande kristna vanor. Mot bakgrunden av både hennes uppväxt,

yrkesliv och äktenskap blir beslutet att väga sitt liv för det fjärde väntade barnet begripligt. I vår tid då familjelivets upplösning hotas av så många krafter utifrån är denna lilla bok Gianna Molla av Jean Olwen Maynard (Catholica AB) ett angeläget inlägg om den kristna familjens betydelse.

INGRID YDÉN SANDGREN